

שאלון בחינה

בנושא:

תפילה, ברכות ובית כנסת

מועד:

אב התשפ"ה

סמל שאלון:

132.08.25

שימו לב: יש לנהוג על פי ההנחיות לנבחן המופיעות בשאלון הבחינה!

מועד אב התשפ"ה

בס"ד

בחינה בהלכות תפילה, ברכות ובית כנסת

הנחיות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותגיש תלונה לוועדת משמעת.
3. יש לענות על כל שאלה בעמוד חדש!
4. שאלה המחולקת למספר סעיפים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו.
5. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
6. חלק א' - עיון – 8 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 7 מתוך 8 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 7 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 7 התשובות שמבקש לבדוק.
7. חלק ב' - יישום – 4 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 3 מתוך 4 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 3 תשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 3 התשובות שמבקש לבדוק.

בהצלחה!

חלק א' – עיון

יש לענות על 7 שאלות מתוך 8 שאלות
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. א. באר את דינו של מי שהפסיק בתפילתו מחמת אונס או ברצון. פרט כשהפסיק בשתיקה או בדיבור או בהליכה.
- ב. באר את דינו של מי שטעה והזכיר מאורע שלא בזמנו, כגון ביום רגיל אמר יעלה ויבוא או על הנסים או אתה חוננתנו.

ג. הנמצא באמצע תפילת לחש ושמע קדיש או קדושה, האם ימתין ויכוין לש"ץ או דילמא אמרינן שומע כעונה ועל כן ימשיך בתפילתו? ובאר עוד מאימתי נחשב סיום התפילה לענין שיוכל לענות קדיש או קדושה או ברכו?

2. א. האם יש דין תפילת תשלומין למי שלא התפלל מנחה בערב שבת או בערב ראש חודש, וא"כ איזה תפילות יתפלל? ומה דינו של מי שלא התפלל ערבית של ראש חודש ולמחרת כשהתפלל שחרית פעמיים הזכיר יעלה ויבוא רק באחת מהם ומדוע?
ב. טעה ולא הזכיר יעלה ויבוא במנחה של ראש חודש או טעה והתפלל שמונה עשרה במנחה של שבת, האם יש לו תשלומין?
ג. באר את דברי השו"ע (סימן קח) "הא דמשלים התפילה שהפסיד, דוקא בזמן תפילה, אבל בשעה שאין זמן תפילה לא".

3. א. היוצא לדרך, ממתי עד מתי יכול לברך תפילת הדרך? והאם יכול לברך בעודו נמצא בעיר משעה שגמר בליבו והכין עצמו לצאת לדרך?
ב. מדוע תפילת הדרך חותמת בברוך ואינה פותחת בברוך?
ג. הנמצא בדרכים מספר ימים, האם מספיק לברך תפילת הדרך ביום הראשון בלבד או שצריך לברך בכל יום ומדוע?

4. א. מדוע הכהנים צריכים לחלוץ את מנעליהם לפני עלייתם לדוכן? והאם מותר להם לברך כשהם יחפים ממש ומדוע?
ב. האם מותר לציבור לומר פסוקים של ברכה בשעת ברכת כהנים ומדוע? והאם מותר לכהן העומד בדוכן להתפלל לרפואה שלמה עבור קרובו החולה ומדוע?
ג. האם הש"ץ רשאי לענות אמן לאחר ברכת הכהנים?

5. א. האם מותר לכתחילה לתלמידי חכמים לאכול בבית המדרש? הוכח! ומה דינם לענין לעשותו קפנדריא או להיכנס בהם בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים?
ב. האם מועיל לעשות תנאי בבניית בית הכנסת שיהיה מותר לדבר בו שיחה בטלה או לעשות בו קלות ראש וכדומה? הוכח!
ג. האם מותר לגור או לעשות שאר תשמישים על גבי בית הכנסת ומדוע? האם ישתנה הדין אם זה בית הכנסת שנבנה מתחילה לכך לבין בית שלאחר שנבנה יחדוהו לבית הכנסת?

6. א. האם מברכים ואם כן מה מברכים על שמן זית כששוחה אותו בפני עצמו או כשמטבלו בפת או כששוחה את השמן בתערובת לצורך רפואה?
ב. מה יברך על תבשיל שאינו יודע ממה הוא עשוי? ומה יברך על פרי שאינו יודע אם הוא מין עץ או אדמה ומדוע?
ג. מה הם הסימנים לדעת אם זה פרי עץ או אדמה? מה מברכים על פירות אילני סרק?

7. א. מה יברך לפני ואחרי כשעירב קמח קטניות עם קמח של אחד מחמשת מיני דגן ובישלו או אפאו?
ב. באר מתי מברך על אורז בורא מיני מזונות ומתי מברך בורא פרי האדמה? ומדוע מברכים על אורז מזונות הרי אינו מחמשת מיני דגן?

ג. מי שאכל כזית עוגה או כזית תמרים או שתה רביעית יין וטעה ובירך בסוף ברכת המזון במקום ברכת מעין שלוש, האם צריך לחזור ולברך מעין שלוש? הוכח!

8. א. באר מהו מור? מה מברכים על ריחו? והאם הוא מותר באכילה ומדוע?
ב. האם יש דיני קדימה בברכות הריח? מניין שמברכים על הריח? מדוע אין ברכה אחרונה על הריח?
ג. הביאו לפניו פרי שיש בו ריח טוב ורוצה לאוכלו, האם יברך גם על הריח או רק על האכילה?

חלק ב' – יישום

יש לענות על 3 שאלות מתוך 4 שאלות
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.

9. א. האם מותר להתפלל במקום פרוץ כגון בשדה או בחורבה או מאחורי בית הכנסת ומדוע?
ב. באר מתי מותר ומתי אסור להקדים תפילתו לתפילת הצבור ומדוע?
ג. באר את דברי הגמרא: "יכנס שעור שני פתחים ואח"כ יתפלל" וכיצד נפסק להלכה?
10. א. האם כהן יכול לישא את כפיו במקרים הבאים: לא הספיק לעקור רגליו בברכת רצה. זקן או חולה הרוצה להישען על עמוד. כהן אבל תוך שבעה או תוך יב' חודש על אביו או אמו. כהן רווק.
ב. כהן יחיד הנמצא בבית הכנסת ומאריך בתפילת לחש, האם מותר לו להפסיק את תפילתו ולישא את כפיו ומדוע? האם יש חילוק אם עולה לדוכן או שמברך במקומו?
ג. האם כהן נושא את כפיו במקרים הבאים: הרג נפש בשוגג. מל תינוק ומת. חי באיסור עם אשה נדה. נשא גרושה. ומדוע?

11. א. תוב לפחות ג' טעמים מדוע צריך לפסוע ג' פסיעות לאחוריו בסיום התפילה. והאם מותר להוסיף על ג' פסיעות אלו?
ב. איזה רגל עוקר תחילה באמירת עושה שלום ומדוע? ובאר סדר ההשתחויה באמירת עושה שלום.
ג. מתי מותר לו לחזור למקומו לאחר אמירת עושה שלום? פרט כשמתפלל בצבור או מתפלל יחיד או הש"ץ. והאם הש"ץ צריך לפסוע ג' צעדים לאחוריו בסוף תפילת החזרה ומדוע?

12. כשמברך על העיקר ופוטר את הטפילה, האם זה דוקא כשאוכלם ביחד או גם כשאוכל כל אחד בפני עצמו? ומה הדין כששניהם עיקר אלא שהאחד רוב והשני מעט? האם ישתנה הדין כשהטפל חביב עליו או כשמקדים לאכול את הטפל?
ב. כשהעיקר פוטר את הטפל, האם זה דוקא כשהטפל מונח לפניו או גם כשאינו מונח לפניו ומכוין עליו? ומה הדין כששינה את מקומו?
ג. כשאוכל את הטפל תחילה, האם יברך עליו את ברכתו הראויה או שיברך ברכת שהכל ומדוע?